

Булгаков Микола Петрович

7.XII.1929

Видатний вчений у галузі океанології, фізичної океанографії, геофізики та гідрології. Доктор географічних наук (1973), професор (1982), член-кореспондент НАН України (1982), академік НАН України (1992), Заслужений діяч науки і техніки України (1998). Заступник директора з наукової роботи Тихоокеанського відділення Інституту океанології АН СРСР (1960-1976), Морського гідрофізичного інституту НАН України (1976-1984), генеральний директор Науководослідного центра Рогбане у м.Конакрі, Гвінейська Республіка (1984-1986), завідувач відділу океанографії МПІ НАН України (з 1986р.). Лауреат премії імені В.І.Вернадського НАН України (1998).

Микола Петрович Булгаков народився 7 грудня 1929р. у с.Ясенки Горшеченського району Курської області в родині селянина. Після закінчення семирічки у 1944р. поступив у геологорозвідувальний технікум у м. Старий Оскол. У 1946р. одержав кваліфікацію майстра ручного буріння і старшого робітника колонкового буріння. В тому ж році поступив на третій курс геофізичного відділення Ленінградсько-

го Арктичного училища головного управління Північного морського шляху. У 1948р. закінчив училище з відзнакою, одержавши диплом техника-гідрометеоролога і право на вступ до Вищого Арктичного морського училища ім.С.О.Макарова. Це училище Микола Петрович закінчив теж із відзнакою у 1954р.

Трудова діяльність 25-річного випускника почалася в Арктичній науководослідній обсерваторії у с.Тіксі, де він обіймав посаду старшого інженера-гідролога (1954-1957). Після трирічної зимівлі в Арктиці, Микола Петрович вступив в аспірантуру при Інституті океанографії АН СРСР за спеціальністю "фізична океанографія". Після успішного захисту кандидатської дисертації його направили працювати у м. Владивосток, де щойно відкривалося Тихоокеанське відділення Інституту океанології ім.П.П.Ширшова АН СРСР. Протягом 16 років (1960-1976) М.П.Булгаков вивчав проблеми Тихого океану на Далекому Сході. Результати наукових досліджень цього періоду викладені у монографіях "Исследование конвекции и процессы осеннего охлаждения в море" (1962), "Гидрология Тихого океана" (1968), "Субарктический фронт северо-западной части Тихого океана" (1972), "Конвекция в океане" (1975), "Атлас гидрометеорологических и промысловых данных по Курило-Хоккайдскому району и западному побережью Камчатки. Гидрогеологическая характеристика фронта Курисио" (1968).

В Інституті океанології ім. П.П.Ширшова АН СРСР Микола Петрович захистив докторську дисертацію на тему "Конвективное перемешивание и термохалинная структура вод верхнего слоя океана" (1973). У 1976р. М.П.Булгаков переїжджає до Севастополя, де працює у Морському гідрофізичному інституті НАН України спо-

чатку завідувачем відділу, а з 1981р. - заступником директора з наукової роботи. Великий досвід дозволив йому активно включитися у роботу. Під його керівництвом була підготовлена програма гідрологічних досліджень на полігоні Полімоде. М.П.Булгаков став ініціатором і учасником підготовки узагальнюючої монографії "Синоптические вихри в океане" (1980). Показником наукового авторитета М.П.Булгакова стало призначення його у 1982р. науковим керівником союзного проекту з вивчення Карибського моря і суміжних районів Атлантичного океану, а згодом - національним координатором СРСР у Міжнародній асоціації МОКАРІБ.

Наукова і науково-організаційна діяльність М.П.Булгакова була спрямована на вивчення регіональних особливостей Екваторіальної, Тропічної і Субтропічної Атлантики, проведення крупномасштабної термохалінної, гідрохімічної, кінематичної структур вод, їх мінливості, переносом і перерозподілом теплової енергії. Найважливіші наукові результати вченого знайшли відображення у багатьох монографіях, зокрема: "Изменчивость гидрофизических полей Черного моря" (1984), "Тропическая Атлантика. Регионы Гвинеи" (1988), "Гидрофизические исследования в 37-м рейсе нис «Академик Вернадский»" (1989), "Гидрофизические исследования Карибского моря" (1991), "Гидрофизика Тропической Атлантики" (1993), "Поле скорости звука и элементы его стратификации в Атлантическом океане" (1997).

У 1984р. М.П.Булгакова відкомандировували на роботу у Гвінейську Республіку (м.Конакрі), де він як генеральний директор очолив Науково-дослідний центр по океанографії, геліофізиці і випробуванню конструкційних матеріалів і виробів в умовах тропічного клімату. Тут вчений багато зробив для організації й виконання спільних радянсько-гвінейських досліджень, підготовці національних наукових кадрів, започаткував наукове видання *Bulletin de Rogbane*, у якому висвітлюються наукові здобутки Гвінейського науково-дослідного центру.

Серйозну увагу Микола Петрович зосереджує на вихованні наукових кадрів. Головний напрям його наукової школи - дослідження формування і трансформації крупномасштабної структури вод Світового океану, їх взаємозв'язок із гідрофізичними процесами. У відділі океанографії МГІ, який очолює професор М.П.Булгаков, підготовлено і захищено три докторських дисертації, 19 його учнів успішно захистили кандидатські дисертації. Вихованці М.П.Булгакова плідно працюють у багатьох морських організаціях України, Росії, Ізраїлю.

М.П.Булгаков успішно поєднує наукову, науково-організаційну і громадську діяльність. Він член редколегії Морського гідрофізичного журналу, член спецрад по захисту докторських дисертацій. Брав активну участь у роботі 114 міжнародних і всесоюзних нарад, конференцій, з'їздів, конференцій, семінарів і шкіл. Опублікував понад 500 наукових праць.